

धीन° adj. Spr. (II) 908. स्वशरीरोत्थं मौढ्यमेतद्यथा नृणाम् 3457. वि-
द्या न तृप्तिमुत्पादयति शरीरे 4297. (I) 4789. 3040. — Wir führen das
Wort auf 3. शर (vgl. M. 1, 17. MBh. 12, 8521) zurück: der feste Be-
standtheil des Körpers ist der Halt, die Stütze der übrigen Theile.
Die hergebrachte Ableitung ist von 1. शर, indem man den Körper
als etwas Gebrechliches, Vergängliches auffasst. Vgl. अ°, प्राण°, वृ-
क्ष्चक्रिर्, मध्य°, यथाशरीरम्, लिङ्ग°, शरीर und शारीरक.
शरीरक (von शरीर) n. Leib, Körper Jāṅ. 3, 98. 117. der elende, werth-
lose Körper Spr. 3216. Kathās. 22, 165. 28, 15. 42. 56, 71. 119, 63. Am
Ende eines adj. comp. = शरीर Verz. d. Oxf. H. 39, a, N. 2, wo °शरी-
रिका zu lesen ist.

शरीरकर्तृ m. Erzeuger, Vater MBh. 5, 6080.

शरीरकृत् m. dass. Spr. 3068.

शरीरज्ञ (श° + 1. ज्ञ) 1) adj. aus dem Körper hervorgegangen, mit dem-
selben vollbracht: कर्मदोष neben वाचिक und मानस M. 12, 9. — 2) m.
a) Leibesfrucht: सुव्यञ्जितशरीरज्ञा R. 7, 2, 17. Sohn Dhā. im ÇKDr. प-
राशर° MBh. 13, 1679. — b) Geschlechtsliebe (vgl. मनोज्ञ u. s. w.) Dhā.
im ÇKDr. शरीरज्ञेन तीव्रेणा द्रव्यमानः MBh. 1, 4022. 12, 12194. — c)
Krankheit Dhā. im ÇKDr.

शरीरता f. nom. abstr. von शरीर Körper Sarvadarśanas. 50, 19. 22.
52, 17. सर्व° 21.

शरीरत्याग m. Hingabe des Leibes, Aufopferung des Lebens Ragh. 12, 10.

शरीरत्व n. = शरीरता Kathop. 6, 4.

शरीरदण्ड m. eine körperliche Strafe Bhāg. P. 5, 26, 16.

शरीरधातु m. ein Hauptbestandtheil des Körpers (Blut, Fleisch u. s.
w.; vgl. u. 1. धातु 3) Traik. 3, 3, 448. अग्निश्च (भुङ्क्ते) शरीरधातून् Spr. (II)
383. MBh. 3, 16530. विमुच्यारण्ये स्वशरीरधातून् 1, 3633.

शरीरपात m. das Zusammenstürzen des Leibes, Tod Varāh. Brh. 25
(23), 7.

शरीरप्रभव m. = शरीरकृत् Erzeuger Spr. (II) 4260.

शरीरबन्ध m. 1) die Fesseln des Leibes, das Gefesseltsein an den Leib
Bhāg. P. 5, 5, 5. — 2) ein angenommener Leib: पूः शरीरबन्धेन तिरोब-
भूव so v. a. die Stadt (in Gestalt eines Weibes) verschwund leibhaftig
Ragh. 16, 23.

शरीरभाज् adj. einen Körper habend, m. ein lebendes Wesen Bhāg.
P. 1, 9, 42.

शरीरभृत् adj. den (künftigen) Leib in sich tragend und mit einem
Körper behaftet, vom Samen und von der Seele MBh. 14, 634. fg.

शरीररक्त m. Leibwache Vjutr. 97.

शरीरवत्त्व (von शरीरवत्) n. das Versehensein mit einem Körper Sar-
vadarśanas. 83, 3. 4.

शरीरवत् (von शरीर) adj. mit einem Körper versehen Sarvadarśanas.
83, 3. körperlich, consistent TBa. 3, 8, 15, 2. m. ein lebendes Wesen
MBh. 12, 6846.

शरीरवृत् adj. der seinen Leib sich angelegen sein lässt, der sein Le-
ben schonen muss: नृप Kathās. 42, 45 (44 ist अवतितीर्षु zu lesen).

शरीरवृत्ति f. Unterhalt des Leibes, Fristung des Lebens: स त्वं मदी-
येन शरीरवृत्तिं देहेन निर्वर्तयितुं प्रसीद Ragh. 2, 45.

शरीरशुश्रूषा f. Sorge um den Leib: भर्तुः °शुश्रूषां कुर्यात् M. 9, 86. Pañ-
āṭ. ed. orn. 49, 15. 52, 21.

शरीरशोषण n. Tödtung des Fleisches, Kasteiung des Körpers Sarva-
darśanas. 169, 15 (aus Jāṅ.). Pañāṭ. 27, 1.

शरीरसंधि m. Gelenk am Körper Bhāg. P. 3, 13, 37.

शरीरस्थान n. Verz. d. Cambr. H. 24 = शरीर°.

शरीरावयव (शरीर + अ°) m. Körperteil P. 5, 1, 6. Ragh. 3, 22.

शरीरावरण (शरीर + अ°) n. Schild Rāṅ. im ÇKDr. (= चर्मन्, wo-
mit auch die Haut gemeint sein kann). MBh. 7, 8562. — Vgl. गात्रावरण.

शरीरास्थि (शरीर + अ°) n. Gerippe H. 628.

शरीरिन् (von शरीर) 1) adj. mit einem Leibe versehen: आत्मानः M. 1,
53. Sarvadarśanas. 120, 11. KUSUM. 49, 12. 14. साक्षाद्वावाविव शरीरिणौ
leibhaftig Mālav. 10, 19. विरुध्यथा Uttarab. 39, 15 (33, 12). सरस्वती
Kathās. 4, 137. 33, 59. mit Leibern bedeckt: अद्याहं सर्वापाञ्चालैः कृत्वा
भूमिं शरीरिणाम् MBh. 10, 136. अ° körperlos Weber, Rāmāt. Up. 287.
KUSUM. 49, 14. वाच् R. 1, 1, 81. 3, 4, 15. Uttarab. 30, 9 (39, 19). LA. 92, 1.

शरीरिन् am Ende eines comp. — zum Körper habend: ख° M. 4, 243.
दम्° so v. a. der an seinem Leibe Selbstbeherrschung übt Bhāg. P. 3, 31,
19. — 2) m. ein mit einem Leibe begabtes Wesen, Geschöpf, insbes. der
Mensch AK. 1, 1, 4, 8. H. 1366. Schol. M. 1, 84. 6, 64. 12, 25. 119. Jāṅ.
3, 102. MBh. 2, 753. 5, 5423. 7045. Suçr. 1, 125, 8. 152, 13. Ragh. 8, 43.
Spr. (II) 2067. 2093. 3268. 3314. (I) 2099. 2229. 4697. Rāṅa-Tar. 4, 605.
Bhāg. P. 4, 24, 17. 5, 26, 9. शरीरिणो स्यावरजद्रूपानाम् Kumāras. 1, 23.
— b) Seele Bhāg. 2, 18. Ragh. 8, 88. Spr. 4810. Bhāṣāp. 26. स (नेत्रज्ञः)
वै शरीरी प्रथमः स वै पुरुष उच्यते Mārk. P. 45, 64. — Vgl. योग°.

शरीरोभू (शरीर + 1. भू) sich verkörpern, einen Körper annehmen:
°भूत Kathās. 1, 32.

शरू UNĀDIS. 1, 11. 1) f. seltener m. Geschoss, sowohl Speer als Pfeil
(= शर H. an. 2, 461. = वज्र H. an. Med. r. 89); instr. शर्वा RV. 1, 100,
18. 186, 9. 172, 2. 2, 12, 10. वृक्षी 4, 3, 7. पुत्र सृक्ष्वा शर्वा नि बर्हीत् 28,
3. 6, 27, 6. शरूमस्मृयोतम् 7, 71, 1. 85, 2. 8, 18, 11. 56, 15. 20. 10, 27, 6. त-
मस्ता विद्या शर्वा शिशानः 87, 6. 15. 99, 7. धनुरा तनोमि शर्वे कृत्वा उ
10, 125, 6. 182, 3. यं देवः शरूमस्यैव AV. 6, 65, 2. 1, 2, 3. 19, 2. 12, 2, 47. सैरौ
(शरीरौ) 5, 25, 1. — 2) m. Zorn H. an. Med. — 3) m. ein N. Vishnu's H.
ç. 73. — 4) m. N. pr. eines Devagandharva MBh. 1, 4814. — Vgl. शरव्य.

शरूमत् (von शरू) adj. mit Geschoss bewaffnet RV. 10, 89, 5.

शरेज् adj. = शरज् P. 6, 3, 16.

शर्करा 1) m. a) Kiesel Kauç. 72. Gries, Kies: नीचैः °कर्षणाः (वायुः)
MBh. 3, 11396. 6, 23. °कर्षिन् Hārīv. 11555. °वर्षिन् (वात) MBh. 4, 1288.
16, 2. शात्तशर्करवालुक (so die neuere Ausg.) Hārīv. 9003. हेमशर्करवा-
लुक 9006. im Epos die Kürze überall durch das Versmaass bedingt.
— b) Sandzucker: खण्डशर्करवालुक (das Metrum erfordert eine Kürze)
MBh. 12, 10317. — c) N. pr. eines imaginären Wasserwesens Pañāṭ.
Ba. 14, 5, 15. — d) pl. N. pr. eines Volkes Mārk. P. 58, 35. — 2) f. शै-
र्करा UNĀDIS. 4, 3. a) Gries, Kies, Geröll; = उपला AK. 3, 4, 36, 201. H.
an. 3, 607. Med. r. 222. = शर्करावत्, शर्करायुद्देश, शर्करान्वितदेश P.
4, 2, 83. 5, 2, 105. AK. 2, 1, 11. H. an. Med. r. 222. = शकल H. an. Med.
= कर्पराश AK. 3, 4, 25, 177. H. an. Med. = मृदिकार und चूर्णाखण्ड